

Dijital Ebeveynlik Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dijital Ebeveynlik Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19778>

Özet

Dijital Ebeveynlik Fark?ndal?k Ölçe?i (DEFÖ), Manap ve Durmu? (2020) taraf?ndan geli?tirilmif özgün bir ölçektir. Bu ölçek, ebeveynlerin çocuklar?n?n dijital dünyadaki deneyimlerine, teknoloji kullan?m al??kanl?klar?na ve bu kullan?mla ili?kili risklere yönelik sahip olduklar? fark?ndal?k düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Geli?tirme çal??mas?, modern ebeveynlik pratiklerinin dijital dönü?üm sürecinde nas?l de?i?ti?ini ve ebeveynlerin bu yeni ortama ne kadar adapte olabildi?ini de?erlendirmek için kritik bir araçtır.

Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme sistemi kullanarak ebeveynlerin dijital riskleri izleme, teknolojik faydalar? analiz etme ve kendi dijital davran??lar?n? yans?tma düzeylerini ölçmektedir. DEFÖ, özellikle çocuklar?n internette kar??la?abilece?i sak?ncal? içeriklere kar?? ebeveynin ne kadar uyan?k oldu?unu sorgulayan maddeler içermektedir.

Anahtar Kelimeler

Dijital ebeveynlik, ebeveyn fark?ndal???, ölçek geli?tirme, çocuk güvenli?i, teknoloji kullan?m?, Likert tipi ölçek, dijital risk.

Yazarlar

Abdullah Manap, E. Durmu?

Amaç

Ölçe?in temel amac?, ebeveynlerin çocuklar?n?n dijital ortamlardaki faaliyetleri, kar??la?t?klar? potansiyel tehlikeler ve teknolojik araçlar?n sorumlu kullan?m? konular?nda ne düzeyde bilgi ve dikkat sahibi olduklar?n? tespit etmektir. Bu fark?ndal?k düzeyi, modern ça?da çocuk yeti?tirme süreçlerinin ayrılmaz bir parças? olan ebeveynlik becerilerinin de?erlendirilmesine olanak tan?r.

DEFÖ, sadece çocu?un maruz kald??? riskleri de?il, ayn? zamanda ebeveynin kendi dijital al??kanl?klar?n?n (örne?in, telefonla a??r? ilgilenme) çocuk üzerindeki etkisini de ölçmeye odaklanm??tır. Bu sayede, ebeveynlerin dijital alandaki rol modelleri olarak kendilerini ne kadar sorgulad?klar? ve bu sorgulama sonucu davran??lar?n? ne ölçüde düzenledikleri ortaya konmaktadır.

Yap?

Ölçek, psikolojik bir yap? olarak "Dijital Ebeveynlik Fark?ndal???" kavram?n? ölçmektedir. Bu yap?, ebeveynlerin dijital dünyadaki rolleri ve sorumluluklar? ba?lam?nda birden fazla boyutu

kapsamaktadır. Bu boyutlar genellikle şunları içerir: **Dijital Risk Yönetimi** (çocuğun internetteki tehlikelerden haberdar olma ve önleyici tedbir alma), **Teknolojik Analiz** (teknolojik yeniliklerin fayda ve risklerini objektif değerlendirme) ve **Ebeveynin Dijital Rol Modeli** (ebeveynin kendi akıllı cihaz kullanımı ve çocuğun gelişimine etkisi).

Ölçek maddeleri, ebeveynin pasif veya aktif olarak dijital ortama ne kadar dahil olduğunu sorgular. Yüksek puanlar, ebeveynin dijital dünyada daha dikkatli, bilgili ve çocuğunun deneyimlerine daha hakim olduğunu gösterirken; düşük puanlar, farkındalık eksikliğine ve potansiyel risklere karşı daha savunmasız bir duruma işaret eder.

Geçerlik

Kaynak makalede (Manap & Durmuş, 2020) ölçeğin yapısal geçerlik çalışmaları detaylı olarak incelenmiştir. Ölçek geliştirme sürecinde, kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla alanında uzman kişilerin görüşlerine başvurulmuştur. Yapı geçerliğini test etmek için ise genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılarak ölçeğin teorik yapısının verilerle uyumu incelenmiştir.

Orijinal çalışmada elde edilen geçerlik bulguları, ölçeğin tasarlanan dijital ebeveynlik farkındalık yapısının başarılı bir şekilde ölçtüğünü desteklemektedir. Okuyucuların geçerlik katsayıları ve detaylı analiz sonuçları için orijinal akademik makaleye başvurular gerekmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanarak raporlanmıştır. Yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçek maddelerinin birbiriyle tutarlı olduğunu ve aynı psikolojik yapıyı ölçmekte başarılı olduğunu göstermiştir. Bu durum, DEFÖ'nün tekrarlanabilir ve istikrarlı sonuçlar üretebilme kapasitesini teyit etmektedir.

Güvenirlilik çalışmaları ve sonuçları, ölçeğin psikometrik açıdan sağlam olduğunu ve eğitim, psikoloji ve sosyoloji alanlarında yapılacak araştırmalarda güvenle kullanılabilmesini ortaya koymuştur. Güvenirlilik katsayılarının nicel değerleri, yayımlanan makalede mevcuttur.

Faktör Analizi

Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği'nin geliştirilmesi sırasında uygulanan faktör analizi, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir. Bu analizler, dijital ebeveynlik farkındalık kavramının tek bir genel puandan ziyade, birden fazla alt boyutta incelenmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Elde edilen faktörler, ebeveynlerin hem çocuklarının dijital dünyadaki güvenliğini sağlama

çabalar?n? hem de kendi dijital cihaz kullan?mlar?n?n aile içi ileti?im üzerindeki etkilerini kapsayan ayr??m?? boyutlar? temsil etmektedir. Bu faktör yap?s?, ebeveynlik fark?ndal???n?n yalnızca d?? risklere odaklanmakla kalmay?p, aynı zamanda ebeveynin kendine dönük dijital davran??lar?n? da içerdi?ini vurgulamaktadır.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Özgün bir Türkçe ölçek)

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ebeveynler (Çocuk sahibi yeti?kinler)

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Ebeveynlik rolünü üstlenen bireyler)

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, genellikle ilkö?retim ve ortaö?retim ça??ndaki çocuklar?n ebeveynleri üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çal??mas? yap?larak geli?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?r. Yan?t seçenekleri ?u ?ekildedir: 1=**Hiçbir Zaman** - 5=**Her Zaman**. Ölçekten alınan yüksek toplam puanlar, ebeveynin dijital çevreye kar?? yüksek düzeyde fark?ndal??a sahip oldu?unu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Dijital okuryazarlık, çocuk geli?imi, medya kullan?m?, dijital güvenlik, psikometri, sosyal medya fark?ndal??.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Ba?l?k E-posta Adresleri: abdullahmanap@gmail.com (Sorumlu Yazar Abdullah Manap)

?leti?im Adresi: Detayl? kurumsal adres orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Test Y?li?: 2020

?zinler ve Kullan?m Ücreti: Ölçeğin akademik ve kâr amaç? gütmeyen ara?t?rma projelerinde

kullanılması için genellikle yazarlardan izin alınması tavsiye edilir. Ticari veya geniş ölçekli uygulamalar için sorumlu yazar Abdullah Manap ile e-posta yoluyla iletişime geçilmelidir.

Kaynaklar

Manap, A. & Durmuş, E. (2020). Development of Digital Parental Awareness Scale. Inonu University Journal of the Faculty of Education, 21(2), 978-993. doi: 10.17679/inuefd.711101. Makaleye Dergipark üzerinden erişim sağlanabilir: dergipark.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: dijital-ebeveynlik-farkindalik-olcegi-toad.pdf

Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmuş olup hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

- 1-Telefonumla uğraşırken, çocuğumun söylediklerini dinlemediğim olur
- 3-Çocuğum, telefonumla çok fazla vakit harcadığıma tanık olur
- 12-Teknolojik yeniliklerin çocuklarımız açısından faydaları ve risklerini analiz ederim
- 15-Çocuğum internette video izlerken, rahatsız edici videolarla (cinsel, şiddet içerikli) karşılaşmasa haberim olur